

Příklad - MPS

Společnost PRHO, mající sídlo a místo podnikání na území Polska, a společnost EGG, zřízená dle českého práva a podnikající na území ČR, uzavřely smlouvu o prodeji vodních bagrů vyráběných společností EGG. V průběhu jednání o smlouvě a jejím plnění se udály následující skutečnosti.

Smlouva byla navržena společností EGG jako výrobcem a prodejcem bagrů. Smlouva obsahovala následující, pro nás zajímavá ustanovení:

- a) Zboží bude dodáno za podmínky ex works Hlavní 23, Brno.
- b) Rozhodné právo – Zásady mezinárodních obchodních smluv – UNIDROIT.
- c) Sjednává se výhrada vlastnického práva do úplného zaplacení kupní ceny.
- d) Maximální náhrada škody v případě porušení smlouvy kteroukoli stranou je dohodnuta na částku 50.000,- EUR.

Smlouva byla splněna. Plnění vykazovalo vady, které byly reklamovány. PRHO zadržela celou kupní cenu s tím, že ji započítává na náhradu škody.

Otázky:

1. Porad' EGG, kde může podat návrh na zahájení řízení. Nezapomeň odůvodnit i aplikaci norem.
2. Soudce využil pro kvalifikaci smlouvy následující ustanovení: „Pro posouzení jednání, skutečností či právních otázek bude použito právo místa soudu. Bylo-li však již zjištěno rozhodné právo, je oprávněn soudce využít tohoto práva.“ Jaká kvalifikace je zde upravena? Jaké další metody znáš?
3. Posud' právní režim smlouvy z pohledu dohodnuté doložky.
4. Posud' právní režim – platnost doložky o limitaci náhrady škody. Zásady UNIDROIT ji připouští, polské právo také, české limitaci dle převažujících názorů předem nedovoluje.
5. Posud' právní režim výhrady vlastnického práva ve všech aspektech.
6. Posud' situaci, kdy EGG postoupila svou pohledávku faktoringové společnosti.
7. Pokud by se v řízení vyskytla nutnost řešit předběžnou otázku, uveď z pohledu českého práva model řešení.
8. Plnění EGG bylo zajištěno bankovní zárukou uzavřenou s bankou mající sídlo na území Slovenska. Uveď právní režim této záruky.

Odpovědi:

ad 1) Otázky procesní jsou upraveny: evropský pramen: Bruselem I. + mezinárodní pramen: mezinárodními smlouvami (2 str. a mnohostranné) + vnitrostátní pramen: ZMPS.

Pokud jde o konkrétní případ, pak chybí jakékoliv časové určení.

A. Nařízení Brusel I.

Prvotně je třeba vyřešit *vztah k ostatním instrumentům* – čl. 67 vztah k ostatním komunitárním instrumentům, Brusel je chápán jako *lex generalis*, speciálních komunitárních předpisů se nedotýká, čl. 68 ve vztahu k původní Bruselské úmluvě – ta zrušena nebyla, ale Brusel I má přednost, a sice ve vztazích mezi členskými státy, na něž se vztahují oba dokumenty (v praxi se tak původní Úmluva použije nadále k Dánsku a zámořským územím členských států – čl. 229 SES x v ostatních případech je tak Úmluva nahrazena nařízením). Článek 69 pak řeší vztah k ostatním instrumentům vně Společenství – mezi členskými státy má nařízení přednost, i zde se uplatňuje zásada *lex specialit derogat legi generali* (pokud řeší i jiné otázky než pravomoc a uznání a výkon soudních rozhodnutí – nařízení se příslušných zvláštních ustanovení nedotýká).

Otázky působnosti – *věcná* (čl. 1), *teritoriální* (viz výše), *časová* (platnost od 1. 3. 2002), *personální* (čl. 2 – 4 rozhraníuje nařízení a národní procesní pravidla – shoda domicilu a fora->pak mohou být žalovány pouze zde x neshoda domicilu a fora->aplikace čl. 5 – 24 x neexistence domicilu-> podle práva národního, kromě aplikace čl. 22 a 23, což je výlučná a dohodnutá pravomoc).

Koncepce jednotlivých pravomocí podle Bruselu I. – obecná pravomoc, alternativa I, alternativa II., speciální pravomoc, výlučná pravomoc založená nařízením, výlučná pravomoc založená dohodou stran a podřízení se zahájenému řízení. V našem případě připadá do úvahy *čl. 2 obecná pravomoc* – podle domicilu žalovaného (polské právo) nebo *čl. 5 alternativa I.* – podle místa plnění předmětného závazku (vzhledem ke znění dodací podmínky je to české právo).

B. ZMPS

Pokud by nedopadal Brusel I. (chybí jakékoliv časové určení), pak je nutno aplikovat národní úpravu, tedy *ZMPS. § 37 pravomoc ve věcech majetkových* – české soudy mají, je-li dána jejich příslušnost (odkaz na osř - § 84 an. místní příslušnost-> obecná: obecný soud žalovaného (polské právo) + ještě v osř: příslušnost věcná - § 9 + příslušnost funkční § 10).

C. Mezinárodní smlouvy

V našem případě *neexistují* – *smlouvy o právní pomoci* (2 str.).

ad 2) Jde o *kvalifikaci prvotní a druhotnou* – v prvním stupni dojde ke kvalifikaci dle *lex fori*, určí se rozhodné právo (*lex causae*) a nastane-li později nutnost kvalifikovat určitou otázku, bude se kvalifikovat podle *lex causae*

- další způsoby kvalifikace

A) na poli pozitivního práva - *lex fori*

- *lex causae*

- *smluvní*

B) mimo oblast pozitivního práva - *ad hoc*

- *autonomní*

- funkční

ad 3) Přestože, se strany dohodly, že rozhodným právem budou Zásady mezinárodních smluv UNIDROIT. Podle Římské úmluvy ani podle národního českého práva nelze tyto zásady, Lex Mercatoria ani jiný nestátní právní systém samostatně použít na závazkový vztah. Rozhodným právem tedy bude dle čl. 4 odst. 2 ŘÚ právo sídla strany poskytující pro smlouvu charakteristické plnění (bagry), dle § 10 odst. 2a) ZMPS by jím bylo právo místa sídla prodávajícího. Podle obou výše uvedených norem tak dojdeme k právu českému, v jehož rámci lze použít i specifické zásady UNIDROIT.

ad 4) Jde o právní úkon.

- ZMPS: § 4 není-li stanoveno jinak nebo k rozumnému uspořádání vztahů není nutno něco jiného, pak lex causae – koncepce jednotného obligačního statutu pro fázi vzniku i pro fázi účinků (obligační statut – vznik: materiální a formální platnost + účinky: volba práva a náhradní HU)

- čl. 8 Římské úmluvy materiální platnost / odst. 1 (právo, kterého by se podle Úmluvy použilo – za předpokladu, že je smlouva nebo kterékoliv její ustanovení platné) nebo odst. 2 (v otázkách smluvního konsenzu se může smluvní strana dovolávat práva státu svého obvyklého bydliště -> rozhoduje orgán aplikující právo – smluvní konsenzus jako jedna z mezí obligačního statutu)

- podle převažujících názorů není limitace náhrady škody předem podle českého práva možná (nelze se dopředu vzdát svého práva) + možná čl. 11 dovolání se nezpůsobilosti

ad 5) výhrada vlastnického práva – mez obligačního statutu

- tento institut má rozhodující vliv na přechod vlastnického práva

- platnost existence výhrady - § 4 ZMPS → nutné rozlišit věcně právní účinky erga omnes a inter partes

→ *erga omnes* - § 5 (popř. 6) ZMPS

→ *inter partes* - § 12 písm. e) ZMPS – prolamování věcného statutu ve prospěch obligačního

--- lex causae → ZMPS - lex causae zjistíme v § 9 nebo v § 10

→ Římská úmluva – lex causae zjistíme v čl. 3 nebo čl. 4

pozn. - ZMPS nebo Římskou úmluvu použijí dle toho, kdy byla naše předmětná smlouva uzavřena – tedy jestli se na ní použije již Římská úmluva nebo ZMPS

ad 6) Postoupení pohledávky spadá pod rozsah kolizní normy obsažené v článku 12 Římské úmluvy. Pro vzájemné závazky postupitele a postupníka se tak použije právo, kterým se podle úmluvy řídí smlouva mezi postupitelem a postupníkem.

V případě, že by na daný vztah nedopadala ŘÚ, postupovalo by se podle § 11 ZMPS. Toto ustanovení je typické třemi rozsahy (změna, zajištění a následky porušení závazků) a třemi navázáními: lex electa, povahou věci a lex causae. V našem případě se právní vztah

bude řídit podle § 10 odst. 2 a), tzn. právem sídla prodávajícího. Vzhledem k tomu, že společnost EGG (prodávající) má sídlo v České republice, bude tímto právem právo české.

ad 7) Jde o případ, kdy rozhodnutí o určitém základním právním poměru nebo skutečnosti (základní otázka), které se řídí cizím právem, závisí na tom, zda je dána jiná právní skutečnost nebo poměr, které mohou být předmětem samostatného posuzování (předběžná otázka) a jsou pro ně stanoveny jiné KN. Vzniká tak otázka, zda se rozhodné právo pro ně určí podle KN *lex fori* nebo KN cizího práva, jímž se řídí otázka základní (*lex causae*).

Pro praxi vzniká problém za situace, kdy *lex fori* a *lex causae* odkazují každá k jinému právu a určitá hmotněprávní otázka je v nich upravována různě.

Řešení na úrovni procesní – bylo-li již o předběžné otázce vydáno pravomocné tuzemské rozhodnutí, musí se k němu přihlídnout (§135 osř), totéž, jde-li o cizí rozhodnutí, které splňuje podmínky pro uznání (uznáním se nepřímo používá cizí KN).

Řešení na úrovni kolizní – stačí, pokud je založena pravomoc k rozhodování o poměru základním. Řešení jsou dvojího typu – tzv. samostatné navázání (používá se pro vyřešení předběžných otázek kolizní normy dle *lex fori*) v. tzv. nesamostatné navázání (používá se KN práva, kterým se řídí základní otázka, tedy *lex causae*). Pro samostatné navázání svědčí – vnitřní harmonie (rozhodování podle stejného práva) x vnější harmonie naopak svědčí pro navázání nesamostatné (soud bude rozhodovat stejně, jako by rozhodl soud ve státě, jehož právem se řídí základní otázka).

Vedle těchto klasických přístupů se objevuje i stanovisko, které opouští řešení na základě KN a zkoumá stanoviska všech dotčených právních řádů, k nimž je předběžná otázka ve významnějším vztahu.

Nelze ale řešit předběžnou otázku na základě hmotně právních norem, kterými se řídí otázka základní (nepřiměřené rozšiřování aplikace hmotných norem *lex causae*).

Prioritu má mít samostatné navázání a nesamostatné navázání pak používat pouze tehdy, když chybí dostatečný právní zájem na vlastní kolizní úpravě.

ad 8) bankovní záruka – jeden ze způsobů zajištění závazku

- tento institut je upraven v § 11 ZMPS – ze zadání nevyplývá, že by bylo zvoleno právo, proto povaze věci ve smyslu § 11 ZMPS odpovídá, aby se vztah mezi bankou a obchodní společností EEG řídil právním řádem určeným podle *místa sídla ručitele* (banky) – slovenské právo

- Římská úmluva – pokud nedošlo k volbě práva dle čl. 3, určí se rozhodné právo dle čl. 4 odst. 1, resp. odst. 2 – země, v níž má strana, jenž je povinna plnit předmět smlouvy (ručitel), ústředí → *sídlo banky* – slovenské právo

pozn. - ZMPS nebo Římskou úmluvu použijí dle toho, kdy byla naše předmětná smlouva uzavřena – tedy jestli se na ní použije již Římská úmluva nebo ZMPS